

Maria Bandziak
Psycholog Poradni
Psychologiczno- Pedagogicznej w Dzierżonowie

PODSUMOWANIE WYNIKÓW BADANIA ANKIETOWEGO DOTYCZĄCEGO WSPIERANIA ROZWOJU UZDOLNIENÍ

Badanie miało charakter pilotażowy i dotyczyło uczniów wybranych klas II i III w trzech gimnazjach dzierżonowskich. Liczba uczniów w klasach jest dość duża, na ogół mieści się w przedziale 33-30 osób, tylko w jednej klasie liczba uczniów wynosiła 25 osób.

Wszystkie ankietowane szkoły stwierdziły, iż na terenie ich szkoły są realizowane zadania z zakresu wspierania uzdolnień.

Szkoły realizują następujące formy pracy z uczniem zdolnym:

- W ramach zajęć dydaktycznych:

Najczęściej są to **zadania dodatkowe**, zadania o **wyższym stopniu trudności** (66%), zadania do przygotowania w domu wykraczające poza program, przygotowanie pomocy, referatów, a także forma projektu, indywidualne konsultacje (po 17%).

- W ramach zajęć pozalekcyjnych:

Najczęściej wymieniany jest udział w zajęciach **kół przedmiotowych** (100%). W ramach kół przedmiotowych uczniowie przygotowują się do konkursów, olimpiad. Jedna ze szkół realizuje projekt szkolny „Rozwinąć skrzydła”. Uczniowie mogą również korzystać z konsultacji przedmiotowych (17%).

- W ramach zajęć poza terenem szkoły:

Ankietowani najczęściej wskazują na udział uczniów w **wycieczkach** (33%) (w tym dydaktycznych), zielonych szkołach, wyjazdach na basen. Wymieniają również o **zajęciach organizowane przez inne placówki** – sportowe, artystyczne, językowe (50%).

Kolejnym kwestią, o która zostali byli pytania ankietowani był sposób rozpoznawania zdolności u uczniów. Nauczyciele stosują metody obiektywne:

- testy diagnozujące (66%),
 - wyniki sprawdzianów (50%),
 - oceny odpowiedzi ustnych (33%),
 - osiągnięcia w konkursach oraz ocena prac np. plastycznych (po 16%),
- A także oceniają zdolności uczniów na podstawie **obserwacji** (50%): ich chęci współpracy, aktywności na lekcjach i w ramach kół zainteresowań,

stopniem zainteresowania ucznia danym przedmiotem oraz **rozmów z uczniami** (33%) i rodzicami (16%).

Następne pytanie ankiety dotyczyło liczby uczniów w klasie zaliczonych do grupy zdolnych. Respondenci podają liczbę od 5 do 13 uczniów w każdej z diagnozowanych klas.

Najwięcej uczniów z diagnozowanych klas (83%) przejawia **uzdolnienia sportowe**. W każdej z klas są uczniowie uzdolnieni z **przedmiotów ścisłych**: najczęściej matematycznie, ale również pojedyncze osoby ujawniają zdolności z chemii i biologii. W połowie ankietowanych klas rozpoznano u uczniów uzdolnienia humanistyczne. W dalszej kolejności wymieniane są: języki obce, uzdolnienia muzyczne i plastyczne (33%), a także uzdolnienia aktorskie (16%).

Uczniowie uczestniczą w zajęciach wspierających uzdolnienia organizowane poza szkołą, najczęściej są to **kluby sportowe** np.: piłka nożna, kolarstwo (50%). Pojedyncze osoby wymieniają inne miejsca i placówki na terenie powiatu dzierzoniowskiego i poza nim – np. Wrocław. Są to:

- Szkołą Muzyczna – nauka gry na instrumentach,
- Szkoła Językowa – nauka języka obcego,
- zajęcia w Spółdzielni Mieszkaniowej.
- Uniwersytet Wrocławski – warsztaty laboratoryjne z chemii, wykłady z fizyki,
- teatry we Wrocławiu – wyjazdy na przedstawienia.

W większości diagnozowanych klas żaden z uczniów nie jest objętych zindywidualizowanym oddziaływaniem dostosowanym do wyższego poziomu zdolności (80%), w jednej z klas wymieniono 12 uczniów, którzy są objęci zindywidualizowanym oddziaływaniem z następujących przedmiotów: język angielski i niemiecki, geografia, język polski, matematyka. Można przypuszczać, że niewielu jest uczniów objętych indywidualnym programem nauczania z określonych przedmiotów.

Następnie ankietowani nauczyciele byli pytani o to, czy prowadzą dodatkowe zajęcia wspierające rozwój zdolności. Zdecydowana większość (83%) ankietowanych nauczycieli prowadzi tego typu zajęcia, jedna osoba - nie. Są to **koła przedmiotowe** (50%), konsultacje oraz projekt „Rozwinąć skrzydła” (po 16%). Dodatkowe zajęcia prowadzone przez ankietowanych są finansowane przez Urząd Miasta (33%), ze środków unijnych (16% - projekt „Rozwinąć skrzydła”), niektóre osoby nie są wynagradzane za prowadzone zajęcia – (33%).

Połowa ankietowanych przyznała, iż rodzice uczniów zdolnych nie otrzymują wsparcia w zakresie rozwijania uzdolnień swoich dzieci. Druga połowa przyznaje, że rodzice otrzymują wsparcie w formie: konsultacji, przekazywania informacji dotyczących instytucji rozwijających uzdolnienia,

a także zwolnienie ucznia z zajęć w przypadku treningów, udziału w konkursach itp.

Wszyscy ankietowani nauczyciele stwierdzili, że pogłębiają swoją wiedzę i umiejętności z zakresu pracy z uczniem zdolnym poprzez:

- udział w kursach, szkoleniach, konferencjach (83%),
- samokształcenie: poradniki metodyczne, artykuły, Internet (66%).

Kolejne pytanie dotyczyło sposobów propagowania poza terenem placówki osiągnięć uczniów. Najczęściej uczniowie prezentują swoje dokonania poprzez udział i wyniki osiągnięte **w konkursach, olimpiadach, zawodów sportowych**. W promowanie osiągnięć uczniów angażowane są również lokalne media, gazetka szkolna, a także prezentowane są prace uczniów w Domu Kultury.

Połowa respondentów może pochwalić się osiągnięciami uczniów z ich klas, których zasięg wykracza poza szkołę. Są to m.in.:

- I, II miejsce w konkursie recytatorskim,
- czołowe miejsca w wyścigach kolarskich, tenisie stołowym,
- międzynarodowe zawody matematyczne,
- międzywojewódzkie Mistrzostwa Młodzików w piłce ręcznej.

Ankietowani byli pytani, czy napotykają jakieś trudności w pracy z uczniem z zdolnym i jedna trzecia nie wymieniła żadnych trudności.

Duża część ankietowanych nauczycieli (66%) napotyka trudności w pracy z dzieckiem zdolnym i najczęściej dotyczą one obiektywnych i organizacyjnych czynników, np.:

- zbyt duża liczba uczniów w klasie,
- niska frekwencja uczniów na zajęciach dodatkowych spowodowana godzinami odjazdów autobusów szkolnych,
- za mała ilość czasu na lekcjach,
- problem ze znalezieniem wolnego terminu kolejnych zajęć, z powodu dużej ilości zajęć dodatkowych na które uczęszczają dzieci zdolne.

Większość ankietowanych (66%) przyznaje, iż otrzymuje pomoc w realizacji zadania wspieranie rozwoju zdolności, głównie ze strony dyrektora szkoły (33%), a także od wychowawców, pozostałych nauczycieli. Nauczyciele znajdują również wsparcie poza szkołą, np. wśród instruktorów klubów sportowych, pracowników Dzierżoniowskiego Ośrodka Kultury, a ramach Klubu Nauczyciela „Pomagamy Uczyć”, a także ze strony Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej. W jednej ze szkół istnieje nawet Szkolne Koło Wspierania Uzdolnień. Jedna trzecia badanych nie wymieniła żadnej osoby ani instytucji, od której otrzymywałyby wsparcie w realizacji zadania rozwijania uzdolnień.

Kolejne pytania dotyczyło potrzeb lub oczekiwań nauczycieli wobec Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w realizacji zadania wspierania rozwoju uzdolnień dzieci i młodzieży. Połowa respondentów sformułowała następujące oczekiwania:

- spotkania z rodzicami i ich dziećmi w zakresie wspierania rozwoju uzdolnień,
- pomoc w diagnozowaniu dzieci zdolnych (narzędzia),
- organizowanie zajęć dla dzieci zdolnych poza terenem szkoły.

Ostatnie pytanie ankiety dotyczyło koordynatora do spraw wspierania uzdolnień. W tylko w jednej ze szkół jest osoba zajmująca się koordynowaniem działań w danym obszarze.

PODSUMOWANIE – MOCNE/ SŁABE STRONY

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY	WNIOSKI
- w każdej z szkół uczniowie uczestniczą w zajęciach kół przedmiotowych, a także korzystają z zajęć organizowanych poza szkołą (np. kluby sportowe).	- duża ilość uczniów w zespołach klasowych utrudnia wspieranie rozwoju uzdolnień na zajęciach lekcyjnych,	- wzbogacenie form i metod pracy z uczniem zdolnym m.in. o takie, które angażują uczniów do współpracy, np. metoda projektu
- w rozpoznawaniu uzdolnień nauczyciele biorą pod uwagę obiektywne wskaźniki zdolności uczniów (wyniki konkursów, sprawdzianów, oceny), a także dane pochodzące z obserwacji i rozmów z uczniami	- obserwacja zdolności uczniów może być utrudniona w przypadku uczniów niechętnie współpracujących lub mających trudności z ujawnieniem zdolności (np uczniowie z syndromem nieadekwatnych osiągnięć), - w słabym stopniu korzysta się z pomocy rodziców w zdobyciu informacji o zdolnościach i zainteresowaniach uczniów	- dopracowanie metod diagnozy zdolności kierunkowych, których obserwacja jest utrudniona na zajęciach lekcyjnych, np. artystycznych - większe zaangażowanie rodziców do rozpoznawania i dostarczania informacji nt zdolności uczniów (np. za pomocą ankiet)

<p>- duża ilość uczniów z rozpoznanymi i rozwijanymi zdolnościami sportowymi, a także ze zdolnościami o profilu ścisłym.</p>	<p>- rzadsze rozpoznawanie uczniów ze zdolnościami o charakterze artystycznym (muzyczne, plastyczne, aktorskie), co może być związane z mniejszą ilością zajęć, podczas których te zdolności mogą być ujawnione.</p>	<p>- warto rozważyć możliwość organizowania większej ilości zajęć, projektów lub imprez, podczas których uczniowie mogli by zaprezentować i rozwijać zdolności artystyczne , - nawiązanie współpracy ze specjalistami z placówek zajmujących rozpoznawaniem i wspieraniem rozwoju zdolności artystycznych (np. Dzierżoniowski Ośrodek Kultury) w celu rozpoznawania uzdolnień uczniów</p>
<p>- duża ilość zajęć dodatkowych prowadzonych przez szkołę, - finansowanie dodatkowych zajęć przez Urząd Miasta, środki unijne (np. projekt Rozwinąć Skrzydła)</p>	<p>- niedostateczna ilość funduszy na dodatkowe zajęcia (np. wynagrodzenia nauczycieli)</p>	<p>- zwiększenie wysiłków w uzyskiwaniu funduszy unijnych w ramach realizacji programów wspierających rozwój uzdolnień,</p>
<p>- nauczyciele współpracują z rodzicami uczniów zdolnych</p>	<p>- niedostateczne wsparcie rodziców w zakresie wspierania rozwoju uzdolnień swoich dzieci</p>	<p>- organizacja dla rodziców warsztatów, prelekcji, konsultacji indywidualnych m.in. przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną</p>

- rozszerzenie obszaru, na którym są realizowane zadania wspierania rozwoju uzdolnień, np. współpraca z Uniwersytetem Wrocławskim		
- promocja osiągnięć uczniów w lokalnych mediach oraz prezentowanie prac w innych instytucjach np. Dom Kultury		

Mamy nadzieję, że wyniki badań ankietowych pozwolą zaplanować działania sprzyjające rozpoznawaniu i wspieraniu uzdolnień.